

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-
педагогічної роботи
Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

_____ 2021 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

**«ТРЕТІЙ СЕКТОР І СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА
У СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ»**

рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

галузь знань 29 Міжнародні відносини

спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»

вид дисципліни вибіркова

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2021 / 2022 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
27 серпня 2021 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Владислав ГОНЧАРЕНКО, д-р екон. наук,
професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова
ХНУ імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова
Протокол № 1 від 26 серпня 2021 року

Завідувач кафедри

 Надія КАЗАКОВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми "Міжнародні економічні відносини"

Гарант освітньо-наукової програми

 Олена ДОВГАЛЬ

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Протокол № 1 від 26 серпня 2021 року

Голова науково-методичної комісії

 Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Третій сектор і соціальна економіка у світовому господарстві» складена відповідно до програми підготовки третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» кваліфікації доктор філософії з міжнародних економічних відносин.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Дисципліна є унікальною у своєму роді і викладається лише на факультеті міжнародних економічних відносин і туристичного бізнесу. Тому знання і практичні навички, отримані при вивченні цієї навчальної дисципліни, не тільки сприятимуть підвищенню рівня особистої конкурентоспроможності на ринку праці, а й знаходженню реальної роботи у цьому перспективному секторі економіки.

У різних країнах існує широкий спектр соціально-орієнтованих підприємств та організацій, об'єднаних узагальнюючим терміном «третій сектор» ("third sector") або «соціальна економіка» ("social economy"), які за своїми цілями, принципами та механізмами діяльності суттєво відрізняються від традиційних суб'єктів державного та приватного секторів. Кооперативи, асоціації, громадські організації, фонди місцевого розвитку, соціальні підприємства та інші представники «третього сектора» виконують свою соціально-економічну місію у сільському господарстві, екології, фінансах, місцевому розвитку та багатьох інших сферах, яким із різних причин недостатньо уваги приділяється з боку бізнесу чи держави. Доповнюючи їх, організації «третього сектору» у своїй діяльності не прагнуть до отримання прибутку, тому роблять економіку та суспільство більш соціальними й орієнтованими на потреби людей.

Мета викладання навчальної дисципліни – формування необхідних теоретичних знань та практичних навичок, які дозволять ефективно використовувати на практиці світовий досвід різних форм і моделей третього сектора і соціальної економіки на рівні, який відповідав би вимогам підготовки докторів філософії.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни – формування та розвиток у здобувачів програмних компетентностей, необхідних для розв'язання ними актуальних проблем дослідницько-інноваційної, професійної та викладацької діяльності у сфері міжнародних економічних відносин та відображення їх у власному науковому дослідженні:

ЗК 1. Здатність до набуття універсальних навичок дослідника: пошуку, систематизації і синтезу інформації з різних джерел.

ЗК 2. Здатність формувати системний науковий світогляд, проявляти креативність, продукувати і приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 3. Здатність до абстрактного, критичного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів і перевірених фактів в умовах обмеженості часу і ресурсів з урахуванням принципів тайм-менеджменту.

ЗК 4. Здатність демонструвати культуру наукового усного і писемного мовлення державною та іноземними мовами при оформленні наукових та академічних текстів, демонстрації результатів наукових досліджень у ході дискусій та наукової полеміки.

ЗК 5. Здатність працювати в команді дослідників, як з України, так і з країн ЄС, виявляти ініціативу, брати на себе відповідальність, мотивувати людей та рухатися до спільної мети – інтеграції України в ЄС, сповідуючи та дотримуючись принципів наукової етики.

СК 1. Здатність демонструвати глибокі знання сучасних теоретичних, методологічних та методичних засад функціонування і розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин.

СК 2. Здатність до формування наукового цілісного уявлення про економічну єдність світу, регуляторні механізми міжнародних економічних відносин на національному,

регіональному та міжнародному рівнях в умовах сучасних процесів конвергенції і дивергенції.

СК 3. Здатність до аналітичного мислення та практичних навичок систематизації інформації з метою обробки великих масивів даних, здійснення оцінювання та прогнозування міжнародних економічних та соціальних явищ.

СК 4. Здатність застосовувати інформаційні технології, сучасні методи моделювання та прогнозування із використанням новітніх прикладних пакетів і програмних продуктів для наукового обґрунтування та підтвердження / спростування гіпотез.

СК 5. Здатність здійснювати публічну апробацію результатів досліджень, сприяти їх поширенню в науковій та практичній сферах як українською, так і іноземними мовами.

СК 6. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу, визначати тенденції та особливості процесу євроінтеграції України, виявляти сучасні проблеми, формулювати відповідні висновки, пропозиції та рекомендації щодо їх вирішення, формувати прогнози та перспективні напрямки його подальшого розвитку.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
вибіркова	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
16 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	
14 год.	-
Самостійна робота	
90 год.	116 год.
Індивідуальні завдання	
-	

1.6. Заплановані результати навчання. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні досягти таких результатів навчання:

РН 1. Проводити міждисциплінарні наукові дослідження економічних процесів, володіючи належним рівнем загальнонаукових компетентностей, які сприяють формуванню цілісного наукового підходу, професійної етики та загального культурного кругозору.

РН 2. Демонструвати системний науковий світогляд, уміння креативно мислити, формулювати висновки і розробляти рекомендації, пропонувати неординарні підходи з використанням новітніх технологій у розв'язанні поставлених завдань.

РН 3. Узагальнювати, критично мислити й аналізувати явища та проблеми, які вивчаються, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах загальнонаукової методології.

РН 4. Ідентифікувати наукові та практичні проблеми, готувати наукові тексти та доповіді, здійснювати публічну апробацію результатів досліджень як державною так і іноземними мовами, демонструвати усну та письмову комунікацію.

РН 5. Демонструвати лідерські якості, навички міжособистісної взаємодії, вміння працювати в команді дослідників, ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, дотримуючись принципів наукової етики.

РН 7. Аналізувати та застосовувати концептуальні моделі, науковий доробок вітчизняних та зарубіжних вчених, фундаментальні постулати та теорії, парадигми глобального економічного

розвитку, новітні підходи до функціонування і розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин.

РН 8. Мати наукове цілісне уявлення про економічну єдність світу, регуляторні механізми міжнародних економічних відносин на національному, регіональному та міжнародному рівнях в умовах сучасних процесів конвергенції і дивергенції, визначати тенденції та особливості процесу євроінтеграції України.

РН 9. Володіти аналітичним мисленням та методиками систематизації інформації обробки великих масивів даних, оцінювання та прогнозування економічних та соціальних явищ.

РН 10. Застосовувати інформаційні технології, сучасні методи моделювання та прогнозування із використанням новітніх прикладних пакетів і програмних продуктів для наукового обґрунтування та підтвердження / спростування гіпотез.

РН 11. Здійснювати публічну апробацію результатів досліджень, сприяти їх поширенню в науковій та практичній сферах як українською, так і іноземними мовами.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Поняття «третій сектор» і «соціальна економіка» та їх еволюція

Поняття «третій сектор» і його відмінність від державного та приватного секторів економіки. Виникнення понять «соціальна економіка» та «третій сектор». Взаємозв'язок та відмінність понять «третій сектор», «третинний сектор», «соціальна економіка», «соціально-орієнтована економіка», «солідарна економіка», «неприбуткові організації», «неприбуткові підприємства та установи», «непідприємницькі товариства», «неурядові організації», «громадські об'єднання (організації)», «некомерційні організації», «організації громадянського суспільства», «волонтерські організації». Підходи до класифікації організацій «третього сектора» та соціальної економіки.

Тема 2. Теоретичні концепції «соціальної економіки» та «третього сектора»

Концепції соціальної економіки Ш.Джунуайє, Л.Вальраса, К.-Г. Касселя. Альтернативні погляди на соціальну економіку Ш.Жида. Фактори попиту і пропозиції у діяльності організацій третього сектора. Теорія «суспільних благ». Теорія «інформаційної асиметрії». Інституційно-економічні підходи. Соціологічні підходи. Європейські критерії приналежності організацій до соціальної економіки.

Тема 3. Неприбуткова діяльність та неприбуткові організації в ринковій економіці

Поняття доходу та прибутку у бізнесі та третьому секторі: принципові відмінності. Неринкові (позаринкові) інституції в ринковій економіці. Особливість доходу та прибутку організацій «третього сектора» та «соціальної економіки». Неприбуткова природа господарської діяльності. Діяльність за собівартістю та самоокупність. Прибуток як мета діяльності і як засіб для досягнення іншої мети – принципова різниця. Використання прибутку для суспільних та громадських потреб. Додаткові джерела фінансування. Співвідношення економічних та соціальних вимірів діяльності. Проблеми комерціалізації та «грантоїдства».

Тема 4. Кооперативи як найстаріші суб'єкти соціальної економіки та «третього сектора»

Причини виникнення кооперативів. Особливості кооперативів та їх відмінності від різних організаційно-правових форм бізнесу. Неприбуткова природа кооперативів. Сфери діяльності кооперативів. Сільськогосподарські, споживчі, кредитні, страхові, житлові, енергетичні та інші види кооперативів. Кооперативи споживачів та кооперативи підприємців, їх класифікація. Розвиток кооперативів в різних країнах світу та сферах економіки. Національні кооперативні системи різних країн. Міжнародний кооперативний альянс (ICA) та інші міжнародні об'єднання кооперативів. Підтримка розвитку кооперативів на рівні ООН, МОП та інших міжнародних організацій.

Тема 5. Асоціації, фонди та інші суб'єкти соціальної економіки та «третього сектора» у світовому господарстві

Асоціації, взаємні товариства, фонди та організації «громадянського суспільства» як суб'єкти соціальної економіки і «третього сектора». «Соціальні підприємства» та «соціально відповідальні підприємства», їх принципові відмінності. Корпоративна соціальна відповідальність. Особливості і критерії соціального підприємництва. Внесок «третього сектору» в досягнення цілей сталого розвитку ООН.

Тема 6. Особливості організаційної структури та менеджменту організацій «третього сектора» та соціальної економіки

Природа членства та демократичного управління в організаціях «третього сектора» та соціальної економіки. Загальні збори як вищий орган управління. Принцип «один член – один голос» та його значення. Виборність представницьких органів управління. Підзвітність органів управління та контроль за їх діяльністю. Наглядові ради та особливості їх діяльності.

Тема 7. Організації «третього сектора» та соціальної економіки в Україні

Види організацій «третього сектора» і соціальної економіки в законодавстві України. Законодавче регулювання діяльності окремих суб'єктів третього сектора і соціальної економіки (кооперативів, кредитних спілок, громадських об'єднань, соціального бізнесу тощо). Практичні аспекти створення та організації діяльності. Особливості бізнес-планування та фінансування. Взаємодія і взаємовідносини організацій «третього сектора» з суб'єктами ринку (бізнесом) та державою. Питання етики та дискредитації ідеї «третього сектора» та соціальної економіки в Україні. Впровадження європейських практик «третього сектора» та підприємств соціальної економіки для формування в Україні соціально-орієнтованої ринкової економіки європейського типу.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин									
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	с	інд	ср		л	с	інд	ср
Тема 1. Поняття «третій сектор» і «соціальна економіка» та їх еволюція	16	2	2		12	17	1			16
Тема 2. Теоретичні концепції «соціальної економіки» та «третього сектора»	16	2	2		12	17	1			16
Тема 3. Неприбуткова діяльність та неприбуткові організації в ринковій економіці	16	2	2		12	17	1			16
Тема 4. Кооперативи як найстаріші суб'єкти соціальної економіки та «третього сектора»	16	2	2		12	17				17
Тема 5. Асоціації, фонди та інші суб'єкти соціальної економіки та «третього сектора» у світовому господарстві	18	2	2		14	17				17
Тема 6. Особливості організаційної структури та менеджменту організацій «третього сектора» та соціальної економіки	14	2	2		10	17				17
Тема 7. Розвиток організацій «третього сектора» та соціальної економіки в Україні	24	4	2		18	18	1			17
Усього годин	120	16	14		90	120	4			116

4. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ, ЛАБОРАТОРНИХ) ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Поняття «третій сектор» і «соціальна економіка»	2
2.	Тема 2. Теоретичні концепції «соціальної економіки» та «третього сектора»	2
3.	Тема 3. Неприбуткова діяльність та неприбуткові організації в ринковій економіці	2
4.	Тема 4. Кооперативи як найстаріші суб'єкти соціальної економіки та «третього сектора»	2
5.	Тема 5. Асоціації, фонди та інші суб'єкти соціальної економіки та «третього сектора» у світовому господарстві	2
6.	Тема 6. Особливості організаційної структури та менеджменту організацій «третього сектора» та соціальної економіки	2
7.	Тема 7. Розвиток організацій «третього сектора» та соціальної економіки в Україні	2
	Разом	14

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ теми	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Розкрити відмінності понять «неприбуткові організації» та «соціальне підприємство» в українському та європейському законодавстві	10	16
2.	Зробити порівняльний аналіз концепцій соціальної економіки Ш.Дюнуайє та Ш.Жида	10	16
3.	Обґрунтувати принципову відмінність природи прибутку у бізнесі та третьому секторі	10	16
4.	Проаналізувати сучасний стан і проблеми розвитку кооперативів в країнах ЄС	15	17
5.	Визначити відмінності між термінами «соціальне підприємство» та «соціально відповідальне підприємство» за європейським законодавством.	20	17
6.	Проаналізувати відмінності управління кооперативами і фондами	10	17
7.	Розробити механізми впровадження європейських практик «третього сектора» та підприємств соціальної економіки для формування в Україні соціально-орієнтованої ринкової економіки європейського типу.	15	17
	Разом	90	116

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання – взаємодія між викладачем і аспірантом, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до аспіранта, а також самостійної та індивідуальної роботи аспіранта. При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

- Під час викладення навчального матеріалу:
 - словесні (бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж);
 - наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження);
 - практичні (вправи, практичні роботи, дослідні роботи).
- За організаційним характером навчання:
 - методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
 - методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
 - методи контролю та самоконтролю у навчанні;
 - бінарні (поєднання теоретичного, наочного, практичного) методи навчання.

3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Засвоєння теми (**поточний контроль**) контролюється на семінарських заняттях відповідно до конкретних цілей, **проміжний контроль** – на семінарських підсумкових заняттях або виконанням практичних завдань за темами курсу.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки аспірантів: виконання практичних завдань за темами курсу; тестові завдання; підготовка есе; письмова форма екзамену.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

- теоретичне питання – 15 балів
- творче питання – 25 балів

У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

8. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточний контроль, самостійна робота							Разом	Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	60	40 (15 балів за теоретичне питання та 25 балів за творче питання)	100
6	6	6	6	6	6	6			
6 балів за виконання завдань за кожною темою									

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70 – 89	добре	
50 – 69	задовільно	
1 – 49	незадовільно	не зараховано

Критерії оцінювання навчальних досягнень аспірантів

Знання аспірантів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

- **«90–100» (відмінно)** – аспірант міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;
- **«70–89» (добре)** – аспірант добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладення теоретичного змісту або при аналізі практичного;
- **«50–69» (задовільно)** – аспірант в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але

непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю.

- **«0–49» (незадовільно)** – аспірант не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Проблеми розвитку третього сектора та соціально-орієнтованої економіки в Україні і світі: збірник наукових праць учасників Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції 30 березня 2021 року., 2021. 141 с., ISBN 978-966-192-209-8 https://www.researchgate.net/publication/353047264_THE_THIRD_SECTOR_AND_SOCIAL_ECONOMY_Ukrainian_and_international_experiences
2. Гончаренко В.В., Пантелеймоненко А.О. Дискусійні аспекти використання терміна «Соціальна економіка» в сучасній українській економічній науці // Історія народного господарства та економічної думки України. Збірник наукових праць Інституту економіки та прогнозування НАН України . – 2020. - № 53. - с.83-102. https://www.researchgate.net/publication/342878557_Discussion_aspects_of_using_the_term_Social_Economy_in_modern_Ukrainian_economic_science_Goncareno_VV_Pantelejmonenko_AO_Diskusijni_aspekti_vikoristanna_termina_Socialna_ekonomika_v_sucasnij_ukrainsk
3. Pestoff Victor A. (2021) Third Sector and Cooperative Services an Alternative to Privatization. Co-production and Japanese Healthcare, Routledge, 2021, https://www.researchgate.net/publication/350402715_Chapt_2_Third_Sector_and_Cooperative_Services
4. Social Economy (2016). European Parliament. DIRECTORATE GENERAL FOR INTERNAL POLICIES POLICY DEPARTMENT A: ECONOMIC AND SCIENTIFIC POLICY. 123p. https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/578969/IPOL_STU%282016%29578969_EN.pdf
5. F. Moulaert and O. Ailenei. (2005) Social Economy, Third Sector and Solidarity Relations: A Conceptual Synthesis from History to Present. Urban Studies, Vol. 42, No. 11, 2037– 2053. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.462.7883&rep=rep1&type=pdf>
6. The Social Economy in the European Union. Brussel: European Economic and Social Committee Comité économique et social europ, 2012. 34 p.
7. The social economy: the worldwide making of a third sector. 2009. 38 p. URL: <https://orbi.uliege.be/bitstream/2268/13613/1/Chap%201%20Defourny%20Develtere.pdf> (Last accessed: 22.03.2020).

Додаткова література

1. Дерев'янюк Ю. М., Мельник Л. Г., Кубатко О. В. Соціальна та солідарна економіка: поняття та сутність, досвід та перспективи. *Механізм регулювання економіки*. 2014. № 3. 89–98.
2. Сімахова А. О. Еволюція підходів до трактування соціальної економіки у глобальному розумінні *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Світове господарство та міжнародні економічні відносини*. 2017. Випуск 9. С. 80–89.
3. 70 years of social market economy. URL: <https://www.deutschland.de/en/topic/business/social-market-economy-in-germany-growth-and-prosperity> (Last accessed: 23.03.2020)
4. Birkhölzer K. Historische Entwicklung und Wirkungsanalyse sozialer Unternehmen in Deutschland. URL:

http://base.socioeco.org/docs/historische_entwicklung_und_wirkungsanalyse_sozialer_unternehmen_in_deutschland.pdf (Last accessed: 22.03.2020)

5. Cassel G. Theoretische Sozialökonomie. Leipzig: C. F. Winter. English translation 1923: The Theory of Social Economy, London: T. F. Unwin. 1918 URL: <https://mises.org/library/theory-social-economy> (Last accessed: 21.03.2020)

6. Demoustier D., Rousselière D. Social Economy as Social Science and Practice: Historical Perspectives on France. URL: http://base.socioeco.org/docs/cahr_emoi6.pdf (Last accessed: 21.03.2020)

7. Gide Ch. Economie Sociale. Les Institutions de Progrès Social. Paris: L. Larose et L. Tenin, 1912. 587 p.

8. Liger Q., Stefan M., Britton J. Social economy. Directorate general for internal policies. Policy department a: economic and scientific policy. Brussels: European Parliament's Committee on Internal Market and Consumer Protection, 2016. 120 p.

9. Moulaert F. Social Economy, Third Sector and Solidarity Relations: A Conceptual Synthesis from History to Present. Urban Studies. 2005. October. – Vol. 42. № 11. P. 2037–2053.

10. Recent Evolutions of the Social Economy in the European Union. Study. Directors: Monzón J. L., Chaves R. Brussel: European Economic and Social Committee, 2017. 122 p.

11. Social economy in the EU. URL: https://ec.europa.eu/growth/sectors/social-economy_en (Last accessed: 21.03.2020).

12. THE EUROPEAN SUMMIT ON SOCIAL ECONOMY. URL: <HTTPS://WWW.CLUSTERCOLLABORATION.EU/NEWS/EUROPEAN-SUMMIT-SOCIAL-ECONOMY> (LAST ACCESSED: 21.03.2020).

13. The Social Economy in the European Union Brussel: European Economic and Social Committee Comité économique et social europ, 2012. 34 p.

14. The social economy: the worldwide making of a third sector. 2009. 38 p. URL: <https://orbi.uliege.be/bitstream/2268/13613/1/Chap%201%20Defourny%20Develtere.pdf> (Last accessed: 22.03.2020).

15. Valentinov V. Non-Market Institutions in Economic Development: The Role of the Third Sector. Development and Change. 2008. Vol. 39. № 3. P. 477–485. doi: 10.1111/j.1467-7660.2008.00489.x

16. Valentinov V. Third sector organizations in rural development: a transaction cost perspective. Agricultural and Food Science. 2009. Vol. 8. P. 3–15. doi: 10.2137/145960609788066825

Посилання на інформаційні ресурси в інтернеті

- <http://civicua.org>– електронний портал суспільних організацій України
- <http://europa.eu.int/>– електронний портал Євросоюзу
- <http://news.ft.com/>– офіційний сайт газети *FinancialTimes*
- <http://www.bank.gov.ua/>– офіційний сайт Національного банку України
- <http://www.cordis.lu/>– Європейська асоціація трансферу технологій, інновацій та промислової інформації
- <http://www.dffd.gov.ua/>– офіційний сайт Державного Фонду фундаментальних досліджень України
- <http://www.economist.com/>– сайт журналу *Economist*
- <http://www.ei.com.ua/>– інформаційне агентство Експресінформ – основні фінансові індикатори України
- <http://www.europe-innova.eu/>– Європейський портал щодо ініціатив у сфері інновацій
- <http://www.imf.org/>– офіційний сайт Міжнародного валютного фонду
- <http://www.kmu.gov.ua/>– урядовий портал Кабінету Міністрів України

- <http://www.me.gov.ua/>– офіційний сайт Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України
- <http://www.nttc.edu/>– Національний Центр Технологічного Трансферу (NTTC), створений Конгресом США у 1989 р.
- <http://www.osce.org/>– офіційний сайт Організації безпеки та співробітництва в Європі
- <http://www.times.com/>– офіційний сайт газети *New-YorkTimes*
- <http://www.unctad.org/>– офіційний сайт *UNCTA*
- <http://www.worldbank.org/>– офіційний сайт Світового банку